

- вдосконалення законодавчої бази, яке регулює роботу фінансових посередників;
- розвиток малого та середнього бізнесу;
- приватизація землі.

Тобто потрібно підвищувати активність всіх учасників ринку грошей [3, с.156].

Складний механізм ринку грошей дає можливість класифікувати його за різними критеріями. Основними з них є: види інструментів, за допомогою яких гроші переміщуються від продавців до покупців; інституційні ознаки грошових потоків; економічне призначення купівлі грошей.

Визначальну роль у механізмі ринку грошей відіграє попит на гроші, під яким слід розуміти бажання економічних суб'єктів мати у своєму розпорядженні певний запас грошей на певний момент. Це явище залишку і має об'єктивний характер, оскільки визначається під впливом факторів, що діють у реальній економіці – зміни обсягу ВВП, рівня цін, швидкості обігу грошей, рівня процента.

Тому першочерговим завданням є підвищення ліквідності та прозорості ринку грошей, а ознаками його сталого розвитку мають бути:

- концентрація фінансових інститутів і диверсифікація фінансових інструментів, з одночасними рестрикціями щодо переміщення спекулятивного капіталу;
- підвищення рівня внутрішньої конкуренції між фінансовими інститутами та їх конкурентоспроможності у міжнародному порівнянні;
- розширення місткості організованого ринку та зростання його капіталізації;
- поширення традиційних (масових) фінансових послуг і продуктів, з одночасним впровадженням новацій у сфері фінансового сервісу;
- збалансування чинних і розробка необхідних нових законодавчих і підзаконних актів фінансового права, і в першу чергу – тих, які стосуються захисту законних прав власності як великих інвесторів;
- розгалуження мережі взаємовигідних зв'язків і паритетних відносин з міжнародними фінансовими організаціями.

Узагальнюючи вищесказане, слід наголосити, що здійснення даного комплексу заходів щодо врегулювання ринку грошей дасть змогу зменшити його залежність від іноземного капіталу, особливо від непередбачуваної поведінки зарубіжних спекулятивних інвесторів, а також залучити на ринок внутрішні фінансові ресурси – вільні кошти населення. Ринок грошей повинен бути прогнозованим, а взаємозв'язки між його структурними елементами – гармонійними і взаємоузгодженими.

УДК 336.763(477)

ДЯЧЕНКО А. Г.,
БОРТНІЧЕНКО С. В.

Наук. керівник: БОРОВИК П. М., к.е.н.
м. Умань

ПРОБЛЕМИ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Недостатній рівень розвитку ринку цінних паперів зумовлений необхідністю активізації ринкових процесів на фондовому ринку України та недостатністю рівня впливу держави на його розвиток.

З цієї причини проблемам функціонування фондового ринку присвячені публікації багатьох сучасних науковців. В той же час, неналежний розвиток вітчизняного фондового ринку зумовлює потребу в обґрунтуванні шляхів використання важелів державного регулювання цього сегменту фінансової системи України, що й було причиною цієї публікації, визначило його мету і завдання.

Ринок цінних паперів – це функціональна система фінансового ринку, яка сприяє акумулюванню капіталу для інвестицій у виробничу і соціальну сфери, стимулює структурну перебудову економіки, підвищує добробут громадян коштом доходів від вкладання грошових ресурсів у цінні папери і вільне розпорядження доходами. В цьому розумінні ринок цінних паперів становить частину ринку позичкових капіталів. На ньому здійснюється емісія та купівля-продаж цінних паперів, на основі законів попиту та пропозиції формуються ціни, складаються відносини співволодіння (акції, паї) чи позики (облігації, векселі).

Міжнародно визнаними стали принципи прозорості, відкритості й доступності, впорядкованості і конкурентності ринку цінних паперів. У відповідності з цими принципами та світовою практикою функціонування цієї складової фінансового ринку, фондовий ринок в Україні складається з двох сегментів: біржового і позабіржового ринків [1, с. 216-218].

Фондовий ринок є багатоаспектною складною економічною системою, на основі функціонування якої ринкова економіка акумулює капітал для інвестицій у виробничу і невиробничу сфери, відображає сукупність економічних відносин, які виникають під впливом співвідношення попиту і пропонування позичкового капіталу, створює умови для нормального розміщення інвестицій. Ринок об'єктивно висвітлює найефективніші галузі і сфери економіки, в які вливається капітал через купівлю-продаж цінних паперів [2, с. 328].

Варто зазначити, що для нормального функціонування ринку цінних паперів важливими є два аспекти: саморегулювання і державно-планове регулювання.

В свою чергу саморегулювання можна розглядати як дотримання морально-етичних норм і правил поведінки кожним з учасників ринку, і колективне –

відпрацювання правил і положень, які мають виконуватися колективними учасниками ринку цінних паперів. Державне регулювання ринку цінних паперів охоплює формування єдиної державної політики й адаптацію його до міжнародних стандартів, координацію і контроль за випуском в обіг цінних паперів та їх похідних, захист прав інвесторів шляхом здійснення заходів і санкцій проти порушників, сприяння розвитку ринку цінних паперів, узагальнення досвіду і підготовки пропозицій з удосконалення системи обігу цінних паперів. На відміну від банківського кредитування, яке надає переважно короткострокові позички, цей ринок шляхом розміщення на ньому, скажімо, облігаційної позики дозволяє отримати грошові кошти навіть на кілька десятиліть, а, реалізуючи акції, можна забезпечити капітальне фінансування на безстроковій основі [2, с. 329].

Ринок цінних паперів становить частку ринку позичкових капіталів. На ньому здійснюється емісія та купівля-продаж цінних паперів. Через участь банків, спеціалізованих кредитно-фінансових установ і фондової біржі тут акумулюються грошові нагромадження підприємств, банків, держави і приватних осіб з метою спрямування у виробниче і невиробниче інвестування [3, с. 188].

Розрізняють два типи ринку цінних паперів первинний і вторинний. Первинний ринок – це ринок, на якому продаються вперше випущені цінні папери, де емітентами можуть бути держава, кредитно-фінансові установи, підприємства, компанії тощо. Найважливішою рисою первинного ринку є повне розкриття інформації для інвесторів, що дає змогу зробити обґрунтований вибір цінного паперу для вкладення коштів. Уся діяльність на первинному ринку служить для розкриття інформації і підготовки проспекту емісії, його реєстрації і контролю з боку державних органів [3, с. 186].

Основу вторинного ринку становить біржовий та позабіржовий або організований і неорганізований фондовий ринок. Вторинний ринок функціонує тому, що первинний інвестор часто перепродує цінні папери іншим особам, а вони перепродують їх наступним вкладникам. Внаслідок цього ті цінні папери, що пройшли випробування первинним ринком і довели свою належну життєздатність, без участі емітента попадають у наступний оборот.

Вони постійно купуються і продаються, переходять від одних власників до інших, втрачають чи набувають курсову ціну. Очевидно, що якби не було повномасштабного вторинного ринку, то не було б ліквідності цінних паперів і ефективного первинного ринку. Діючий механізм вторинного ринку не тільки забезпечує ліквідність цінних паперів, тобто здатність негайно перепродуватись, а і стимулює довіру вкладників та бажання купувати нові фондові папери. Загалом, цим суттєво посилюється процес повнішого акумулювання ресурсів суспільства в

інтересах забезпечення динамічного зростання виробництва.

Звичайно, через дрібних і середніх інвесторів і на вторинному ринку здійснюється певна частина фінансування відтворювального процесу. Але спекулятивні біржові операції, в основному, зосереджуються навколо переходу титулу власності й перетасовки контролю між різними фінансовими групами.

Особливістю діяльності сучасної біржі стає реалізація значної частини акцій індивідуальними інвесторами. Водночас створення умов для найширшої торгівлі цінними паперами з метою надання можливостей власникам реалізувати їх у найкоротший час за невеликих варіацій курсів і невисоких реалізаційних витратах – головне у діяльності вторинного ринку. Якби не було вторинного ринку або діяла обмежена чи ускладнена перешкодами організація наступних перепродаж цінних паперів, то це обмежило б бажання інвесторів вкладати тимчасово вільні кошти у всі чи частину цінних паперів, а суспільство втратило б важливе джерело інвестування. Підприємства, особливо нові, не отримали б необхідної грошової підтримки для вдосконалення й розширення виробництва [3, с. 189-192].

Не зважаючи на викладені нами факти, сучасний вітчизняний фондовий ринок є недостатньо розвиненим. З метою активізації фондового ринку, як показали результати дослідження, в Україні необхідно запровадження вільного ринку землі, випуск в ринковий обіг земельних сертифікатів, можливо земельних векселів, а також активізація роботи державної земельної інспекції, оскільки недостатній рівень розвитку вітчизняного фондового ринку зумовлений з одного боку відсутністю ринку земель сільськогосподарського призначення а з іншого – неналежним рівнем державного регулювання ринку земельних угідь сільськогосподарського призначення. Вирішенню зазначених питань слід присвятити подальші наукові напрацювання в даній галузі досліджень.

УДК 336.02:338.434

ЗОЗУЛЯ Н.,
ЦВІГУН А.

Наук. керівник: БОРОВИК П. М., к.е.н.
м. Умань

БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Агропромисловий комплекс України – це цілісна народногосподарська система взаємопов'язаних в своєму розвитку галузей, які забезпечують виробництво сільськогосподарської сировини та продовольства, їх заготівлю, зберігання, переробку і реалізацію населенню. Важливе значення для підвищення ефективності